

A Fővárosi Ítéltábla a Gárdos, Füredi, Mosonyi, Tomori Ügyvédi Iroda (fél címe) által képviselt Raiffeisen Lízing Zrt. (felperes címe) felperesnek, a dr. Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (fél címe) által képviselt Magyar Állam alperes ellen Általános Szerződés Feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma 2015. február 10. napján meghozott 32.G.40.113/2015/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes által 2004. május 1. napjától – 2014. július 19. napjáig a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződéseiben, valamint a deviza fogyasztói kölcsönszerződéseiben alkalmazott

- Általános Üzleti Feltételei,
- Általános Szerződési Feltételei,
- az Általános Szerződési Feltételeinek módosulásáról szóló hirdetményei,
- Adásvételi és lízingszerződés blankettái,
- valamint Kölcsönszerződés blankettái tételes felsorolását, alkalmazásuk időbeli hatályát, és azok egyoldalú szerződésmódosítás feltételeit tartalmazó kikötéseinek a teljes tartalmát a Fővárosi Törvényszék 32.G.40.113/2015/9. számú ítéletének (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) 3-71. oldalai tartalmazzák.

A felperes keresetében a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. § (1) bekezdése és 11. § (3) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy a felperes által a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződéseiben és deviza fogyasztói kölcsönszerződéseiben alkalmazott, az elsőfokú ítélet 3-71. oldalán felsorolt szerződéses kikötései tisztességesek és érvényesek.

Másodlagosan kérte, hogy amennyiben a bíróság valamely kereseti kérelem esetén nem látná megállapíthatónak a szerződési feltétel érvényességét a teljes időszakra, amely alatt az adott feltételt a felperes alkalmazta, csak egyes időszakokra, akkor az ítéletben a feltétel érvényességét ennek megfelelően állapítsa meg.

Kérte továbbá, hogy amennyiben a bíróság valamely kereseti kérelem esetén nem látná megállapíthatónak a szerződési feltétel érvényességét a teljes terjedelmében vagy valamely kamat, díj vagy költség vonatkozásában, akkor az ítéletben a feltétel érvényességét az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával állapítsa meg.

Kérte továbbá a felperes, hogy a bíróság a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13. EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 8a. cikkében előírt notifikációs kötelezettség elmulasztása miatt az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 288. cikkének megsértésével megalkotott törvény 4. §-a, 6. §-a és 7-15. §-a alkalmazását tagadja meg és ennek következményeként

- a keresetet a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül utasítsa el, mert az alperes nem rendelkezik jogképességgel;
- a keresetet – annak esetleges érdemi tárgyalása esetén – utasítsa el, mert
- a felperes a Magyar Államot perli olyan magánjogi jogviszonyokból fakadó jog érvényesítésére, amelyekben a Magyar Állam nem fél, ezért vele szemben jogot nem érvényesíthet, vele szemben kötelezettség nem terheli és emiatt felperesként a perbeli keresetre a Pp. 3. § (1) bekezdése alapján nem rendelkezik perbeli legitimációval;
- nincs olyan joga, amelynek alperessel szemben való megóvása érdekében a megállapítás szükséges lenne, ezért a Pp. 123. §-ban foglalt feltételek nem állnak fenn;
- egy olyan vélelem megdöntését kívánja elérni, amely a törvény 4. §-ának félértétele okán nem létezik.

Indítványozta továbbá a felperes, hogy a bíróság tagadja meg a Törvény 4. §., 6. §. és 7-15. §. alkalmazását arra tekintettel, hogy a Törvény az EUMSZ 288. cikkét sérti, mert a Törvény 11. § (1) bekezdése az Irányelv 4. cikk (1) bekezdésének a tisztességtelenség vizsgálatára vonatkozó rendelkezéseibe ütközik.

Indítványozta, hogy a bíróság tagadja meg a Törvény 4. §-a, 6. §-a és 7-15. §-a alkalmazását, tekintettel arra, hogy a Törvény az EUMSZ 49. és 63. cikkébe ütközik, mert sérti annak a letelepedés szabadságát és a tőke szabad áramlását biztosító szabályait, valamint sérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 17. és 47. cikkét.

Indítványozta, hogy amennyiben a bíróság az uniós jog tartalmának megállapításához szükségesnek tartja, a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalását függessze fel és a Pp. 155/A. § (1) bekezdése alapján kezdeményezze az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását.

Kezdeményezte a felperes azt is, hogy a bíróság a Pp. 155/B. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-a alapján kezdeményezze a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítását az Alkotmánybíróság előtt és egyidejűleg a per tárgyalását a Pp. 155/B. § (3) bekezdése alapján függessze fel.

Állította, hogy az általa alkalmazott valamennyi kikötés megfelel a Törvény 4. § (1) bekezdés a) – g) pontjában foglalt elveknek: eleget tesznek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és szimmetria elvének. A Törvény 11. § (3) bekezdése szerint valamennyi szerződéses kikötés tisztességes, ezért érvényes.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, mert álláspontja szerint a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések egyik időállapotukra tekintettel sem felelnek meg maradéktalanul a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.

Kifejtette, hogy a Törvény 7. § (2) bekezdésében foglalt törvényi felhatalmazás egyértelműen megalapozza az alperes perbeli legitimációját, ezért fel sem merülhetett a Pp. 130. § (1) bekezdés e)

pontjának alkalmazása. Nem vizsgálta a Pp. 123. §-ában írt feltételeket sem, mert a jelen perben előterjesztett kereset egy sui generis megállapítási kereset.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes indítványával szemben a Törvény nem ütközik az Európai Unió jogába, ezért a Törvény rendelkezéseit alkalmazni kell.

A Törvény 4. § (1) bekezdése nem sérti az EUMSZ 49. és 54. cikkében szabályozott letelepedés szabadságának, valamint a 63. cikkében szabályozott tőke szabad áramlásának biztosítását.

Az Alkotmánybíróság 34/2014. (XI. 14.) számú határozatára utalva kifejtette, hogy a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást, nem állapít meg olyan követelményeket, amelyek 2004. május 1. napjától kezdődően a felperest ne terheltek volna. A felperes anyagi helyzetének esetleges terheesebbé válása, illetve a tőkeműveletek kevésbé vonzóvá válása nem a Törvény rendelkezéseire, hanem az Irányelv tényleges érvényesülésére vezethető vissza és abból szükségszerűen következik.

Nem látta indokoltnak az elsőfokú bíróság a Törvény alkalmazásának mellőzését arra hivatkozással sem, hogy az sérti a Charta rendelkezéseit; nevezetesen a tulajdonjog védelmét, valamint a hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jogot.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság szintén az AB határozatra utalt, amely szerint a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást. A Törvény alapján vizsgálendő szerződéses kikötések semmissége tehát nem a Törvény, hanem az uniós és a magyar jog 2004. május 1-je óta létező tartalma alapján állapítható meg.

Az AB határozat az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezéseivel összefüggésben is részletesen vizsgálta a felperesi előadással azonos tárgyú indítványokat és megállapította, hogy a Törvényben meghatározott keresetindítási határidő nem ütközik az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésébe.

Utalt arra is, hogy az AB határozat szerint a törvény nem zárja ki, hogy a felek az eljárásban álláspontjukat előadják. Jelen pertípusnál – bár jogvesztő a határidő – a felperes a forint szerződések esetén már 2014 júliusától, a deviza szerződések vonatkozásában pedig 2014. év őszétől felkészülhetett a kereset benyújtására.

Az elsőfokú bíróság nem látta megállapíthatónak azt sem, hogy a Törvény sérti a jogos várakozások, elvárások védelmének, a bizalomvédelemnek az EUMSZ 6. cikk (3) bekezdése által védett általános jogelvét.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság szintén az Alkotmánybíróság határozatára utalt, amely megállapította, hogy a Törvény sem a tisztességtelenség tartalma, sem annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást; illetve azt, hogy a felperesnek ahhoz semmiképpen nem fűződhetett jogos várakozása, hogy az általa kötött fogyasztói szerződések a megkötésük idején hatályos uniós és tagállami szabályozás ellenére tisztességtelen tartalommal maradjanak fenn és menjenek teljesezésbe.

Nem tartotta alaposnak az elsőfokú bíróság a felperes arra irányuló indítványát sem, hogy a bíróság tagadja meg a Törvény alkalmazását, mert annak elfogadása során Magyarország elmulasztotta az Irányelv 8a. cikkében foglalt tájékoztatási kötelezettséget.

Ezt az álláspontját azzal indokolta, hogy az Irányelv nem ír elő előzetes tájékoztatási kötelezettséget, a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban nem állapít meg határidőt és nem szabályozza a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeit sem.

Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatára utalva (380/87. számú Enichem Base ügy, 19 – 24. pontok; C-235/95. sz. AGS Assedic Pas-de-Calais ügy, 32. pont) kifejtette, hogy a hasonló tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó uniós előírások – ahol kizárólag a Bizottság tájékoztatása a rendelkezés célja anélkül, hogy ebből rá bármilyen egyéb eljárási jogosítvány és a tagállamokra

bármilyen egyéb anyagi vagy eljárási kötelezettség származna – csak a tagállamok és a Bizottság kapcsolatát érintik. Magánfelek részére nem keletkezhetnek olyan anyagi jogokat, amelyek megsértése a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megvalósulna.

Nem tartotta indokoltnak az elsőfokú bíróság a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzését arra hivatkozással sem, hogy a Törvény az Irányelvvel ellentétesen, a 4. cikk (1) bekezdését megsértve, kötött szempontrendszer alapján minősít egyes szerződési feltételeket tisztességtelennek.

A bíróság álláspontja szerint nem a Törvény rendelkezéseiből, hanem az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő ÁSZF rendelkezések tisztességtelenségének mint jogkérdésnek a jellegéből következik, hogy ilyen esetben a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata szükségtelen.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy jelen perben a felperes nem hivatkozhat érdemben arra, hogy a magyar hatóságok nem teljesítették az Európai Központi Bankkal szembeni, az EUMSZ 127. cikk (4) bekezdésében és a 98/415/EK tanácsi határozat 2. cikk (1) bekezdésében szabályozott konzultációs kötelezettségüket; (indokolás 4.D. pontja)

valamint megállapította azt is, hogy nem valósult meg az Irányelv 4.cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének a sérelme, amely a fogyasztói szerződés feltételeivel szemben a világosság és érthetőség követelményét fogalmazza meg.(indokolás 4.G. pontja)

Szükségtelennek tartotta az elsőfokú bíróság az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését is.

Álláspontja szerint ugyanis a vitatott kérdéskörökben fel sem merülhet az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, mert a felperes nem a közösségi jog értelmezését, hanem tartalma szerint annak megállapítását kéri, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek. Ezen túlmenően a jogos várakozás védelme, a tulajdonhoz való jog sérelme és az elévülés szabályai kapcsán nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, mert a perbeli jogvita eldöntéséhez ezek a kérdések objektíve nem szükségesek és azt nem is befolyásolják.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes által megfogalmazott kérdésekben – amelyek az Európai Unió jogának és a magyar jognak az összhangjára vonatkoznak – az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. és 259. cikkében foglaltak szerint a tagállam, illetőleg a Bizottság fordulhat az Európai Unió Bíróságához. A nemzeti bíróságnak ilyen eljárás kezdeményezésére nincs hatásköre.

Alaptalannak tartotta az elsőfokú bíróság a felperesnek azt az indítványát is, amely arra irányult, hogy a bíróság kezdeményezze a Törvény alaptörvény-ellenességének a megállapítását.

A Törvény 17. § (3) bekezdése, (5) és (6) bekezdései kapcsán az alkotmánybíróági eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn, mert a konkrét ügy elbírálása során ezeket a szabályokat a bíróság nem alkalmazta;

– illetve az elsőfokú bíróság nem észlelt alaptörvény-ellenességet a Törvény 4. § (1) és (3) bekezdése; 7. § (7) bekezdése; 8. § (1) bekezdése; 9. § (3) bekezdése; 10. § (1) – (5) bekezdései; 13. § (1) (4) és (7) bekezdései; valamint a 15. § (1) (4) bekezdése és a 16. §. tekintetében sem.

Az elsőfokú bíróság ezért a felperes keresetét érdemben bírálta el és azt elutasította.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a felperesnek a Törvény 4. § (1) bekezdése értelmében azt a törvényi vélelmet kellett megdöntenie, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó, egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötései nem felelnek meg az

- a) egyértelmű és érthető megfogalmazás,
- b) a tételes meghatározás,
- c) az objektivitás,
- d) a ténylegesség és arányosság,

- e) az átláthatóság,
- f) a felmondhatóság, valamint
- g) a szimmetria elvének.

Kifejtette, hogy a bíróságnak kizárólag abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a felperes által alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek.

Kiemelte, hogy amennyiben a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételekben, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben a kikötött oklista meg is felelt a 275/2010. (XII.15.) Korm. rend. szabályainak, ez még nem jelenti azt, hogy maguk az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételek ne lehetnének tisztességtelenek.

A Korm. rendeletben írtaknak teljesen megfelelően oklista esetén is vizsgálendő ugyanis, hogy a kikötés a kötelezettségváltás irányát, annak esetleges mechanizmusát hogyan szabályozza, milyen mértékű lehet a fogyasztóra áthárított költségnövekedés, és mindezek alapján az átláthatóság, ezen belül az ellenőrizhetőség, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének megfelel-e a kikötés.

A tisztességtelenség törvényi szabályozása kapcsán kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a tisztességtelenség fogalma a régi Ptk.-ban 2006. március 1. napjától kezdődően változatlan volt. Az azt megelőzően hatályos régi Ptk. szabályai pedig – bár szövegezésben némileg eltértek – érdemben ugyanúgy szabályozták a tisztességtelenség fogalmát.

Ennek tükrében vizsgálta azt az elsőfokú bíróság, hogy a különböző időszakokban a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek a fenti követelménynek megfeleltek-e. Ebből a szempontból nem tulajdonított jelentőséget a régi Hpt. folyamatosan szigorodó szabályainak, valamint a 275/2010. (XII.15.) Korm. rend. szabályainak sem, mert ezen jogszabályi előírások az egyoldalú módosítási jognak csak egy elemét rögzítették, illetőleg egy-egy elemére vonatkozó (pl. oklista) feltételeket határoztak meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Törvény 4. §-ában foglalt feltételeknek való megfelelés minden esetben olyan jogkérdésnek minősül, amely megítéléséhez különleges szakértelem nem szükséges. Amennyiben bármely elv érvényesülése esetén különleges szakértelem szükségessége merülne fel, ez önmagában is csak azt igazolná, hogy a vizsgált szerződéses kikötés az egyértelműség és az átláthatóság elvének nem felel meg.

Az elsőfokú bíróság nem állapított meg részleges érvénytelenséget egyetlen időszakra sem.

Indokolása szerint nem kizárt, hogy az oklistában meghatározott feltételek egyike megfelel a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt elveknek, a másik feltétel pedig nem. Az egyes elveket azonban nem csak egyesével kellett vizsgálni, hanem abból a szempontból is, hogy több okból álló feltételrendszer esetén az egyoldalú módosítás feltételrendszere hogyan érvényesül, azaz az oklistában szereplő egyes okok emelkedése, mások csökkenése esetén miként tudta az egyoldalú módosítás jogszerűségét a fogyasztó ellenőrizni.

A törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontjában rögzített átláthatóság elvének nem csak az oklista, hanem az egyoldalú szerződésmódosítási jog teljes feltételrendszere tekintetében érvényesülnie kellett, ezért részleges érvénytelenség megállapítására nem is került sor.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a 4. § (1) bekezdése alapján csak akkor vezethetett volna sikerre a törvényi vélelem megdöntése a felperes részéről, ha a valamennyi elv érvényesülését biztosítja a szerződési feltétel, azaz egy elv érvényesülésének bizonyítatlansága esetén a vélelem megdöntése iránti kereset alaptalan. A bíróság ezért elsődlegesen az átláthatóság, illetőleg az ezzel szoros összefüggésben álló egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét vizsgálta. Amennyiben ezen elveknek a szerződési feltétel nem felelt meg, akkor a többi elv vizsgálatára nem tért ki.

A Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában szereplő egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének értelmezése körében az elsőfokú bíróság utalt a Törvény miniszteri indoklására, amely szerint a

szerződéskötés során a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket; így az oklistában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkezett körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének okait, a kötelezettsége változásának mechanizmusát. Utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a kötelezettség változásának mechanizmusa nem valamely számszerűsített képlet megadását jelenti, hanem egy olyan eljárási rend vagy mód meghatározása várható el, amelyből következtetni lehet a változás lehetséges irányára és mértékére. Különösen akkor, amikor az oklista több tucat egyoldalú módosításra okot adó körülményt sorol fel, jogos az az elvárás, hogy a fogyasztónak lehetősége legyen arra, hogy ez alapján legalább nagyságrendileg fel tudja mérni az őt terhelő kötelezettségek változásának irányát és mértékét.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjában szereplő átláthatóság elvének értelmezése körében pedig kifejtette, hogy akkor tisztességes a kikötés ezen elv érvényesülése szempontjából, ha a fogyasztó ellenőrizni tudja az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását és ez alapján fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a „körülmények változása tendenciájának mértékében” történő módosítás, vagy a módosításra okot adó körülmények „alapos elemzése” általános megfogalmazások nem felelnek meg sem az egyértelmű és érthető megfogalmazás, sem az átláthatóság elvének. A körülmények változásának tendenciája ugyanis értelmezhetetlen több feltétel egy időpontban, időszakban történő változása esetén. Két vagy több körülmény esetén, ha ezek egyidejűleg változnak, de a változás tendenciája ellentétes, a változások tendenciája önmagában semmitmondó kikötéssé válik, hiszen a tendencia egyidejűleg a növekedés és csökkenés irányában hat és a mérték sem modellezhető. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ebben az esetben kell lennie egy olyan eljárási rendnek vagy mechanizmusnak, ami alapján a pénzügyi intézet értékeli, hogy az ellentétes tendenciájú és különböző mértékű változásokat hogyan veszi figyelembe, például a kamat mértékének egyoldalú módosítása során.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a bíróságnak nem az a feladata a felperesi kereset elbírálásakor, hogy meghatározza, milyen szerződési feltétel felelt volna meg a tisztességtelenség követelményének, kidolgozva ezzel a felperesi oklistához igazodó szempontrendszer, eljárási mechanizmust. A bíróság feladata kizárólag annak eldöntése, hogy a felperes által alkalmazott szerződési feltételek tisztességesek-e.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének az a rendelkezés sem, amely szerint ha a pénzügyi intézetnél különböző okok miatt addicionális költségek merülnek fel, vagy a pénzügyi intézet és ügyfél között létrejövő szerződés megkötésénél, a szerződésből eredő kötelezettség teljesítésével összefüggő, vagy a szerződés szerinti szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos költségei megnövekednek, úgy ezt az összeget időről időre felszámíthatja az ügyfél terhére. Önmagában ugyanis annak a kikötése, hogy a pénzügyi intézet csak a nála is felmerülő költségek megfizetését fogja áthárítani az ügyfélre, az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét nem elégíti ki, csak a ténylegesség elvének érvényre juttatását rögzíti. Nem állapítható meg például, hogy egy jegybanki rendelkezés milyen költségnövekedést fog okozni a pénzügyi intézetnél, olyan költségnövekedés történt-e, ami áthárítható a fogyasztóra, és nem határozható meg a fogyasztó ebből eredő kötelezettségváltozásának mértéke sem.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által alkalmazott árazási elvek, valamint a különböző adószabályozási és eszközminősítési szabályzatok nem részei a fogyasztóval kötött szerződéseknek. Azokat a felperes üzleti titokként kezelte, ezért a fogyasztó nem ismerhette meg a tartalmukat, ellenőrzésükre és számonkérésükre nem jogosult. Nem ellenőrizhető a fogyasztó részéről, hogy a pénzügyi intézmény az alapos elemzését milyen szempontrendszer alapján végezte el, és nem számon kérhetőek a fogyasztó részéről a Magatartási Kódex rendelkezései sem.

Az elsőfokú bíróság alapvetően valamennyi szerződéses feltételre általánosságban megállapította,

hogy megfelelő és szükséges korlátok nélkül biztosítottak a felperesnek egyoldalú szerződésmódosítási jogot, így váltak átláthatatlanná, ellenőrizhetetlenné.

Ítéletének részletes indoklásában tételesen megvizsgált valamennyi szerződéses kikötést és valamennyi kikötésről megállapította, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvébe ütközött, ezért egyik kikötés esetén sem tudta a felperes a törvényi vélelmet megdönteni.

Az egyes szerződéses kikötések részletes elemzése során kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az átláthatóság sérelmét jelenti, ha két okiratba (ÁSZF, ÁÜF) foglaltan, három helyen kerül sor a kamat egyoldalú módosítása feltételeinek szabályozására; (9-11. számú kereseti kérelmek)
– nem átláthatóak azok a rendelkezések sem, amikor a költségekre az ÁSZF és az ÁÜF különböző pontjai tartalmazznak rendelkezéseket, mert a két okiratba szerkesztett, ugyanazon kondícióra vonatkozó egyoldalú módosítási jog áttekinthetetlen; (14. számú kereseti kérelem)
– különösen áttekinthetetlen akkor, amikor a használt fogalmak egymásnak nem teljesen adekvátak. (16-17. számú kereseti kérelmek)

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az ÁSZF-k azon pontjai, amelyek a lízingdíj lízingbeadó általi módosításának jogát rendezik, nem tartoznak a Törvény hatálya alá, ha az árfolyamváltozás kockázatának áthárítását szolgálják. Az 5-8., 11-12., 21-22. számú kereseti kérelemmel érintett ÁSZF V.5. pontjában szabályozott ezen feltételek esetén a keresetet a perbeli legitimáció hiánya miatt utasította el.

Úgyszintén erre hivatkozással utasította el a 15. számú kereseti kérelemmel érintett, az ÁSZF I.21. pontjában szabályozott kikötésre vonatkozó kereseti kérelmet, mert az ebben szabályozott, összességében nem meghatározott költségek és díjak fogyasztóra történő áthárítása sem tartozik a Törvény hatálya alá.

Ezen indokok alapján az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében azt kérte, hogy az ítélet tábla az elsőfokú ítélet megváltoztatásával keresetének adjon helyt. Másodlagos fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Fellebbezésében fenntartotta azt az elsőfokú eljárás során is kifejtett álláspontját, hogy a Törvény

- sérti az Irányelvet;
- az EUMSZ. 49. és 63. cikkébe ütközik, mert sérti annak a letelepedés szabadságát és a tőke szabad áramlását biztosító szabályait;
- sérti a Charta tulajdonjoghoz való jogot biztosító 17. cikkét, valamint a tisztességes tárgyaláshoz és a hatékony jogorvosláthoz való jogot biztosító 47. cikkét.

Fellebbezésében kifejtette, hogy megalapozatlan az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, amely szerint az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI.14.) számú határozatában az Egyezmény rendelkezéseivel összefüggésben is részletesen vizsgálta a felperesi előadással azonos tárgyú indítványokat. Az alkotmánybírósági határozatban ugyanis csak a keresetindítási határidővel kapcsolatban található az Egyezményre történő hivatkozás. Az ügy előadásához való jogra vonatkozóan az alkotmánybírósági határozat még formális megállapításokat sem tartalmaz az Egyezményre utalva. Ezért az elsőfokú bíróság részben megalapozatlanul, részben pedig az ügy előadhatóságához való jog kapcsán vizsgálat nélkül utasította el a Charta sérelmével kapcsolatos felperesi előadást, és indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

A felperes kérte fellebbezésében, hogy az ítélet tábla forduljon az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatal céljából, mert az Irányelv 8a. cikkének vonatkozásában új értelmezési kérdés merült fel. Az a körülmény ugyanis, hogy a jogalkotó a fogyasztó számára kedvezőbb szabályozásról nem értesítette a Bizottságot, álláspontja szerint a Törvény alkalmazhatatlanságát vonja maga után.

Véleménye szerint a Törvény újra implementálja az Irányelvet, ezért áll fenn az állam notifikációs kötelezettsége, amely megsértésének jogkövetkezményét az Irányelv 8a. cikke nem rögzíti. Az ítélőtábla ezért köteles a Bírósághoz fordulni, amely az Európai Unió jogának értelmezése során kimondhatja, hogy e kötelezettségszegés szankciójaként az ily módon megalkotott Törvény nem alkalmazható.

Fenntartotta a fellebbezésében is azt az indítványát, hogy a Törvény alaptörvény-ellenessége miatt a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását. Kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI.14.) számú határozatában kizárólag a deviza alapú hitelezés okozta társadalmi problémák miatt tartotta alkotmányosnak a Törvény szabályozását. Jelen per tárgyát azonban csak olyan jogviszonyok képezik, amelyekben a deviza alapú perek tárgyát képező szerződésekben lévő árfolyamkockázat fogalmilag nem merül fel. Itt tehát nem léteznek azok a szempontok, amelyek az Alkotmánybíróság szerint a deviza alapú hitelezés esetén a jog korlátozásokat indokolják.

Az ítélőtábla jelen eljárásban köteles kezdeményezni az Alkotmánybíróság eljárását, hogy az Alkotmánybíróság a jelen per tárgyát képező, a korábitól eltérő jogviszonyok alapján is elvégezze az alkotmányossági vizsgálatot.

A 35/2011. (V. 6.) AB határozatra hivatkozva állította, hogy a bíró köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni, ha az előtte folyamatban lévő ügyben olyan jogszabályt kellene alkalmaznia, amelynek alkotmányossága kétséges.

Az érdemi döntés körében fenntartotta azt a jogi álláspontját, hogy a perbeli feltételek eleget tesznek mind az egyértelmű és érthető megfogalmazás, mind az átláthatóság elvének.

Részletesen kifejtette fellebbezésében, hogy a fogyasztói kölcsönszerződések egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé tevő kikötések tisztességtelenségének értékelése során a Törvény alapján vizsgálandó szempontok a magyar jogban előzmény nélküliek, az egyes elveknek semmilyen kialakult tartalma nincs, a szempontok az elsőfokú ítélet szerinti értelmezése lehetetlen eredményre és kontra legem értelmezéshez vezet.

Fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében azt várja el, hogy a felperes előre határozza meg, hogy a kamat, a költség és a díj egyoldalú módosítása során az egyes körülmények bekövetkezése esetén milyen eljárást fog követni, a változást milyen mértékben fogja figyelembe venni. Kifejtette, hogy ezt nem lehet megtenni, mert

- vannak olyan változások, amelyek hatása előre nem írható le,
- több ok egymáshoz viszonyított súlya előre nem határozható meg,
- nem rögzíthető, hogy a pénzügyi milyen súllyal fogja figyelembe venni valamilyen körülményváltozásnak a költségeire gyakorolt hatását,
- vannak olyan szerződésmódosítási okok is, amelyeket sem a hitelező, sem a fogyasztó nem láthat előre: pl. jogszabály-változás, jegybanki intézkedés.

Mivel pedig az egyoldalú szerződésmódosítás okainak a súlya előre nem határozható meg, csak a változás bekövetkezésekor lehet megmondani, hogy milyen hatása van a körülményváltozásnak, a pénzügyi a változásokor önállóan értékeli a változásoknak a kockázatára gyakorolt hatását: csak azt lehet a szerződéses kikötésben előre rögzíteni, hogy a változással arányos kamat-, költség-, díjáthárítás fog történni, illetve a változás tendenciájának megfelelően módosítható a szerződés. Ennél több a felperes szerint a szerződésben nem rögzíthető előre.

Tévesnek tekintette az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, amely szerint a bíróságnak nem feladata, hogy megmondja, milyen szerződési feltétel felelt volna meg a Ptk. követelményeinek. A Törvény alapján valóban az az ítélet feladata, hogy meghatározza a perbeli feltétel tisztességességét, a bíróságnak azonban ennek során olyan követelményeket kell felállítania, amelyek iránymutatásul szolgálnak a felperes és valamennyi más piaci szereplő számára, aki a perbelihez hasonló szerződéseket használ. A bíróságok eddig közzétett ítéletei alapján a piaci szereplők nem képesek az újonnan megfogalmazott követelményekhez igazítani a szerződési feltételeket, ez önmagában

lehetetlenné teszi, hogy az ítélet betöltse rendeltetését, iránymutatásul szolgáljon a szerződő felek számára, hogy jogszerű szerződéseket kössenek. Álláspontja szerint ha a bíróság nem tudja pozitívan megmondani, hogy az általa támasztott követelményeknek milyen szabályozás felelne meg, akkor felmerül az a kétely, hogy a bíróság sem tudja ezt, és olyan feltételeket támaszt, amelyeknek lehetetlen megfelelni; ezért a feltétel jogellenes.

Állította, hogy a perbeli kikötésekben szabályozott egyoldalú szerződésmódosítási jog biztosította az ellenőrizhetőség követelményét. Az ellenőrizhetőséget álláspontja szerint olyan jogként kell értelmezni, amely alapján az ügyfél számadásra kérheti a bankot, és amely jogát akár bírósági úton is érvényesítheti. E feltételnek a követelmények teljes mértékben eleget tettek, mert rögzítették, hogy az ügyfelek kérésére a felperes köteles magyarázatot adni a módosításról és a módosítást okiratokkal köteles igazolni.

Vitatta az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, hogy az áttekinthető szerkezet követelménye sérül, ha a szabályozás több dokumentumból áll, illetve ha az oklista is több dokumentumban található. Állította, hogy az alkalmazott szerződési feltételek szerkezete megfelel az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének. A perbeli feltételek ugyanis csak 5 fő okot határoznak meg, amelyek esetén a felperes élhet az egyoldalú szerződésmódosítás jogával. A szerződés ezt követően példalózó jelleggel sorolja fel azokat a körülményeket, amelyek kihatnak ezen okokra. Ez a felsorolás csak azt a célt szolgálja, hogy a fogyasztó könnyebben megértse, melyek azok a tipikus esetek, amelyek bekövetkezése esetén a felperes jogosult a szerződés egyoldalú módosítására.

Kifejtette a felperes, hogy azok a fogyasztói jogviszonyok, amelyekben a perbeli egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító kikötéseket alkalmazta, négy dokumentumból álltak: az egyedi szerződésből, az ahhoz kapcsolódó ÁSZF-ből, az ÁÜF-ből és a kondíciós listából. Ez a négy dokumentum átlátható és a szokásos pénzügyi gyakorlatnak megfelelő szerződéses szerkezetet alkot.

Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezéseket alapvetően egy dokumentum, az ÁSZF tartalmazta. Azokban az esetekben, ahol az egyedi szerződés mellékletét képező ÁSZF mellett az ÁÜF is a szerződés részévé vált – így a legtöbb perbeli szerződési feltétel tekintetében –, két dokumentum, az ÁSZF és az ÁÜF rögzítette ezeket. Az egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó szerződéses kikötések egymáshoz való viszonya és szerkezete megfelel az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, önmagában attól, hogy a feltételek különböző dokumentumokba vannak szerkesztve, nem sérül az elv.

Állította azt is, hogy az alkalmazott oklisták is megfelelnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének. Az egyoldalú szerződésmódosítás valamennyi pénzügyi szolgáltatásra irányadó szabályait az ÁÜF határozta meg; az ÁÜF szabályait az ÁSZF csak néhány rendelkezéssel egészíti ki, amelyek pontosítják az ÁÜF rendelkezéseit. A két rendelkezés összeolvasása esetén egyértelmű, hogy milyen esetben jogosult a felperes egyoldalúan módosítani a szerződést.

Fellebbezésében a felperes tételesen cáfolta, hogy az egyes szerződéses kikötésekben az ÁSZF és az ÁÜF közötti, valamint az ÁSZF-en belüli eltérések a kikötés tisztességtelenségét eredményezték volna.

Hivatkozott a fellebbezésben arra is, hogy alapvetően téves az elsőfokú ítélet azon állítása, amely szerint a Törvényben rögzített elvek kivétel nélkül olyan jogkérdésnek minősülnek, amelynek megítéléséhez nem szükséges különleges szakértelem. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az objektivitás és a ténylegesség elve szakkérdés. Tévesnek tartotta az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, hogy ha a ténylegesség és az objektivitás elvének vizsgálatához szakértő szükséges, akkor az automatikusan eredményezi az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta rögzíteni, hogy nem tartoznak a Törvény

hatálya alá a lízingtárgy vételárának módosulása miatti vételárváltozásra vonatkozó rendelkezések. Ezek a kikötések ugyanis az árfolyamváltozásból eredő lízingdíj módosulásra vonatkoznak, amelyek tartalmukban nem szerződés módosítást, hanem az árfolyamváltozás kockázatának áthárítását jelentik.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem a keresetére reflektált, mert erre irányuló hivatkozása nélkül bírálta el annak következményét, hogy a magyar hatóságok nem teljesítették az Európai Központi Bankkal szembeni konzultációs kötelezettségüket – megszegve az EUMSZ 127. cikk (4) bekezdését és a 98/415/EK tanácsi határozat 2. cikk (1) bekezdését-; valamint szintén erre irányuló felperesi hivatkozás nélkül állapította meg, hogy a Törvény nem sérti az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és 5. cikkének a fogyasztói szerződés feltételeivel szemben megfogalmazott világosság és érthetőség követelményét.

A felperes a Pf.4. szám alatt előterjesztett beadványában fellebbezésének indokait kiegészítve hangsúlyozta, hogy a Törvény alaptörvény-ellenes, sérti a letelepedési szabadság és a tőke szabad áramlásának elvét, továbbá a Charta által biztosított tulajdonjoghoz való jogot, mivel elévült követeléseket tesz érvényesíthetővé.

Kifejtette, hogy téves álláspont, miszerint a kérdést a 34/2014. (XI.4.) AB határozat eldöntötte azzal, hogy a Törvény nem tartalmaz visszaható hatályú rendelkezést. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság határozatában kifejtett álláspontja szerint a Törvény megváltoztatta a Ptk. elévülési szabályait, de ez megfelel az Alaptörvénynek. Erre az tényre az ítéletábrának a Törvény Európai Unió jogába ütközésére történő hivatkozás elbírálása során figyelemmel kell lennie.

Kifejtette, hogy – még ha helytálló is lenne, hogy az anyagi helyzete azért vált terhesebbé, mert a szerződésekben tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmazott, amelyeket nem érvényesíthet – a helyzetét nem ez, hanem az teszi valóban terhesebbé, hogy a már elévült követelések a fogyasztók részéről érvényesíthetővé válnak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy nem képezheti előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát az, hogy a Törvény közösségi jogba ütközik-e, azt ugyanis az EUMSZ 258-260. cikke szerint kizárólag köteleességszegési eljárásban vizsgálhatná az Európai Bíróság.

A felperes azon várakozása pedig, hogy az általa a fogyasztókkal kötött tisztességtelen kikötéseket tartalmazó szerződések jogkövetkezményei elmaradnak, nem tekinthető olyanak, ami megfelel az üzletszerű gazdasági tevékenység normál menetének. Ebből következően nem sérül az EUMSZ 6. cikk (3) bekezdésben szabályozott jogos várakozások védelmének elve, és nem kizárt a Törvény rendelkezéseinek alkalmazása.

Álláspontja szerint nem alkalmazható az EUMSZ 49. cikke a letelepedés szabadságáról, mert a jelen ügyben alkalmazandó jogszabály területi hatálya a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 6. § (1) bekezdése alapján Magyarország, és a Törvény alkalmazásánál nem merül fel határon átnyúló elem.

Tévesnek tekintette a felperes azon érvelését, amely szerint a Törvény bármely rendelkezése az EUMSZ 63. cikkét sértve korlátozza a tőke szabad mozgását azáltal, hogy a tőkebefektetéseket kevésbé teszi vonzóvá. A felperes tevékenységének mérsékeltebb eredményessége azzal a ténnyel áll ok-okozati összefüggésben, hogy egyedileg meg nem tárgyalta, már a megkötéskor is tisztességtelennek minősülő kikötéseket tartalmazó szerződéseket kötött a fogyasztókkal.

Fenntartotta azt az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, hogy a Charta, annak 51. cikk (1) bekezdése, valamint 52. cikk (5) bekezdése nem alkalmazható jelen eljárásban. Vitatta a felperesnek azt az álláspontját, hogy a Törvény 1. § (6) bekezdésében írt értelmezési szabály sérti a Charta 17. cikkében szabályozott tulajdonjoghoz való jogot azáltal, hogy általa már elévültnek vélt követeléseket köteles bírói úton kikényszeríthető módon teljesíteni, mert a felperes érvényesen nem

rendelkezett a tisztességtelen szerződéses kikötések alkalmazása alapján keletkező igénnyel. Vitatta a felperesnek azt az álláspontját is, hogy a Törvény sérti a Charta 47. cikkében szabályozott hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jogot. Ahogy azt az Alkotmánybíróság kifejtette, a fogyasztókat terhelő jogérvényesítési nehézségek kiküszöbölése és a jogbiztonság követelménye miatt a jogalkotó számára elengedhetetlen volt a rövid, de nem teljesíthetetlen határidők megállapítása.

Vitatta a felperes fellebbezésében kifejtett – az Irányelv 8a. cikkének sérelméhez kapcsolódó – azon álláspontot, miszerint az Európai Unió Bíróságának nincs kialakult ítélkezési gyakorlata, kidolgozott szempontrendszere a Bizottság tájékoztatásának elmaradása esetére, illetve hogy e kérdésben az uniós jog egyértelműen nem állapítható meg. Álláspontja szerint abban az esetben, ha a tagállami jogszabály tervezetét egy kötelezően előírt egyeztetési eljárás során kell megküldeni a Bizottságnak, az egyeztetési eljárás elmaradásával megalkotott tagállami jogszabályt nem kell alkalmazni. Abban az esetben azonban, ha elfogadott jogszabályról kell tájékoztatást adni a Bizottság részére, ennek elmaradása nem eredményezi a tagállami jogszabály közjogi érvénytelenségét. Az Irányelv 8a. cikkének szövegéből egyértelműen megállapítható, hogy a jogalkotó a már elfogadott rendelkezésekről köteles tájékoztatni a Bizottságot, a jogalkotási folyamatnak nem része ezen tájékoztatás.

Kifejtette, hogy alaptalan a felperesnek a Törvény alaptörvény-ellenességének alkotmánybírósági megállapítása iránti eljárás kezdeményezése, illetve az eljárás felfüggesztése iránti kérelme.

Annak következtében, hogy az Alkotmánybíróság a Törvény jelen perrel kapcsolatos teljes normaszövegét megvizsgálta és megállapította, hogy az Alaptörvény követelményeinek a Törvény minden szempontból megfelel, további alkotmányossági vizsgálatnak nem lehet helye, vagyis a felperes fellebbezésében indítványozott alkotmánybírósági normakontroll kezdeményezésére irányuló kérelem okafogyott.

Vitatta a felperes azon érvelését, amely szerint az Alkotmánybíróság kizárólag a deviza alapú hitelezés okozta társadalmi problémák miatt tartotta alkotmányosnak a szabályozást. Az alperes álláspontja szerint a 34/2014. (XI. 14.) AB határozat 51. §-ának második része kifejezetten igazolja, hogy a speciális szabályozást pénzügyi intézményekkel szemben kiszolgáltatott helyzetbe kerülő, akár deviza, akár forint hitelt felvett adósok tömegeinek válsághelyzete indokolta, amely nem kizárólagosan az árfolyamkockázatból eredt.

Egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy elegendő elsősorban az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az ellenőrizhetőséget is jelenthető átláthatóság követelményének vizsgálata a kikötések tisztességtelenségének értékelése során. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kikötések nem felelnek meg ezeknek az elveknek.

Vitatta a felperesnek azt a fellebbezési érvelését, hogy az elsőfokú ítélet lehetetlen eredményre vezet és kontra legem értelmezést eredményez. Utalt arra, hogy a felperes maga is elismeri: az ítélet helytállóan mutat rá arra, hogy a bíróság által elvárt mechanizmus hiányában a fogyasztó szerződéskötéskor nem látja előre, hogy egy intézkedés milyen költségnövekedést fog hozni egy pénzintézetnél. Azáltal, hogy a felperes a fellebbezésében elismeri, hogy az előreláthatóság követelményének való megfelelés bizonyos oklistában meghatározott esetekben egyáltalán nem lehetséges, világosan rámutat az ÁSZF-ek tisztességtelen mivoltára.

Egyetértett az elsőfokú ítéletben kifejtett azon állásponttal, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötésekben nem volt biztosítva a fogyasztó számára az ellenőrzés lehetősége, a kikötésekben a szerződési feltételek szerkezete nem áttekinthető, és egyetértett azzal a megállapítással is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek való megfelelés alapvetően jogkérdés.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság eljárása során nem vétett az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértést, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló másodlagos fellebbezési kérelem alaptalan.

Indokolási kötelezettségének teljes mértékben eleget tett, mert az érdemi döntés szempontjából releváns jogi érvekre kitért. Nem feladata a bíróságnak, hogy a felek valamennyi jogi felvetésére reagáljon.

A felperes fellebbezési érvelésével szemben az elsőfokú bíróság a Charta megsértését állító felperesi hivatkozásra vonatkozó álláspontját kifejtette (elsőfokú ítélet: 122-123. oldal).

Az elsőfokú ítéletben ebben a körben csupán egy elírás történt: a 34/2014.(XI.14.) AB határozat indokolásának 162. bekezdésére utalt, holott helyesen a hivatkozott rész az indokolás 158. és 160. bekezdésében szerepel.

Tévesen állítja a fellebbezés azt is, hogy az elsőfokú ítélet megállapításával szemben a 34/2014.(XI.14.) AB határozat az ügy előadásához való jogra vonatkozóan még formális megállapításokat sem tartalmaz az Egyezményre utalva. Az AB határozat ugyanis az indokolás 170. és 172. bekezdésében az ügy előadásához való jog sérelmének elbírálása során hivatkozik az Egyezményre.

Mellőzi ugyanakkor az ítélet tábla az elsőfokú ítélet indokolásának 4/D pontját, amely az EUMSZ. 127. cikk (4) bekezdésében és a 98/415/EK tanácsi határozat 2. cikk (1) bekezdésében szabályozott, az Európai Központi Bankkal szembeni konzultációs kötelezettséget;

valamint az indokolás 4/G pontját, amely az Irányelv 4.cikk (2) bekezdésében és az 5. cikkben szabályozott, a fogyasztói szerződés feltételeivel szemben a világosság és érthetőség követelményét megfogalmazó rendelkezésre vonatkozik.

Ezekre a kérdésekre ugyanis az elsőfokú bíróság indokolásában anélkül tért ki, hogy keresetében a felperes külön hivatkozott volna (a Pp. 3. § (1) bekezdés). Emiatt azonban a tárgyalás megismétlése vagy kiegészítése nem szükséges.

Nem osztja az ítélet tábla a felperes azon fellebbezési érvelését, hogy az ítélet tábla köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni. Az ítélet táblának ez nem kötelezettsége, legfeljebb diszkrecionális joga. A végső soron eljáró, jogorvoslattal nem támadható döntést Magyarországon a Kúria hozza, ezért a Kúria az a fórum, amelyet az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a kötelezettsége terhel (1/2009.(VI.24.) PK-KK közös vélemény).

Ezen túlmenően az ítélet tábla álláspontja szerint a Törvény nem implementálja újra az Irányelvet, hanem annak gyakorlata alapján – a Kúria 2/2012. (XII.10.) számú PK véleménye, illetve a 2/2014. PJE jogegységi határozata figyelembe vételével – alkotott új jogszabályt.

Az Irányelv 10. cikkének (2) bekezdése értelmében: amikor a tagállamok elfogadják az Irányelvnek megfelelő rendelkezéseket, akkor ezekben hivatkozni kell az Irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni.

A Törvény nem rögzíti, hogy az Irányelvnek való megfelelést szolgálja, sőt a miniszteri indokolás azt tartalmazza, hogy a jogalkotó a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban kifejtett elveket kívánta jogszabályi szintre emelni. A jogkövetkezmények levonása során figyelemmel volt az Irányelvre, valamint az Európai Unió Bírósága kapcsolódó ítélkezési gyakorlatára – köztük a C-26/13. számú Kásler-ügyben, illetve a C-618/10. számú Banco Espanol-ügyben hozott határozatokra.

A Törvény tehát a Kúria jogegységi határozatában kifejtett jogértelmezést kodifikálta, melynek alapja a fenti PK vélemény és az EU Bíróság ítélkezési gyakorlata. A Törvény nem alkotott új anyagi jogi rendelkezéseket, nem módosította a tisztességtelenség mint érvénytelenségi ok fogalmát, hanem a tisztességtelenségnek azt a tartalmát foglalta jogszabályba, amely a Ptk.209.§-ának hatályba lépése óta létezett, és ahogyan azt kezdettől fogva értelmezni kellett (ld. RWE-ügy 58. pontja, Colson-ügy 26. pontja).

A joggyakorlat átültetése tehát arra vezethető vissza, hogy az Európai Unió Bírósága által értelmezett szabályt a Bíróság ítélete előtt keletkezett jogviszonyokra is alkalmazni kell: a közösségi jog eleve meglévő tartalmának megállapítására került sor a Kúria döntéseiben (irányelvkonform értelmezés) és ezt ültette át a Törvény.

Mindezek alapján az Irányelv 8. cikkének megfelelő jogalkotásra nem került sor.

Az EUMSZ 267. cikkének a) és b) pontja értelmében az előzetes döntéshozatal tárgya a szerződések, valamint az uniós jogi aktusok értelmezése: a nemzeti bíróság azonban akkor kezdeményezhet előzetes döntéshozatalt, ha az uniós jog értelmezésére ítélete meghozatalához van szükség. Jelen ügyben az felperes a 93/13 EKG Irányelv értelmezését látta szükségesnek, amely Irányelv egyértelműen fogyasztóvédelmi célból született.

Ezt támasztja alá a (6) preambulum bekezdés: eszerint az Irányelv az állampolgárok fogyasztóként történő megóvása érdekében született, emiatt lényeges, hogy a fogyasztási szerződésekből töröljék a tisztességtelen feltételeket. A (8) preambulum bekezdés is kiemeli a fogyasztóvédelem fontosságát, a (9) preambulum bekezdés szerint pedig a fogyasztókat meg kell védeni attól, hogy a szolgáltató visszaéljen a hatalmával. A (12) preambulum bekezdés szerint a tagállamoknak lehetősége van magasabb szintű védelem biztosítására az Irányelvnél szigorúbb rendelkezésekkel. Az Irányelv 1. cikk (1) bekezdéséből következik, hogy az Irányelvben foglaltak egy kötelező minimumot rögzítenek, amelyet minden tagállam jogszabályainak tükröznie kell, ily módon közelítve a tagállamok jogi szabályozását. A 7. cikk szerint a tagállam gondoskodik arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztási szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását. A 8. cikk szerint pedig a tagállamok elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

A fogyasztóvédelmi céllal született Irányelvnek megfelelően a Törvény a fogyasztókra kedvezőbb megoldást alkalmazott a védelem megalkotásával, új anyagi jogszabályt azonban nem alkotott. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő feltételek tisztességtelenségének vélelme (és ezzel a perben a bizonyítási teher megfordítása) ugyanis eljárási megoldás, s így az Európai Unió tagállamait megillető eljárási autonómia keretein belül marad.

A felperes célja az előzetes döntéshozatal kezdeményezésével az, hogy a Törvény alkalmazását kizárja. Ez azt jelenti, hogy nem lenne védelem az egyoldalú szerződésmódosítást biztosító kikötés tisztességtelenségének megállapítására, azaz e feltételek mindaddig tisztességesnek minősülnek, amíg a fogyasztó egyedi perekben ezeket meg nem dönti.

A felperes tehát a fogyasztókra kedvezőtlen eredményt kíván elérni a Fogyasztóvédelmi Irányelv alapján, ennek értelmezését kérve.

Ennek elérése érdekében úgy terjeszt elő a Törvény 8.§ (4) bekezdése alapján keresetet, hogy

- egyrészt kéri a perbe hozott feltételek érvényességének kimondását;
- másrészt saját keresete jogszabályi alapjának fenn nem állására hivatkozik, amikor a Törvény alkalmazása kizárásának szükségességére és a védelem nemlétére utal.

A felperes tehát a Törvény rendelkezése alapján – a per uraként – olyan keresetet terjeszt elő, amelynek elutasítását kéri (lásd felperesi fellebbezés „Bevezetés és kérelem” 2. pontja), holott érdemi védekezés előterjesztésére a perben kizárólag az alperes jogosult (Pp. 139. §.). A felperes perbeli jogait azok rendeltetésével össze nem férhető célra gyakorolja: e rendeltetésellenes joggyakorlás pedig a bíróság által a Pp. 8. § (1) bekezdésére is figyelemmel nem támogatható.

Az ítéletábra nem kíván a Fogyasztóvédelmi Irányelvre hivatkozva előzetes döntéshozatalt kérni, és ennek keretében olyan kérdést feltenni a Bíróságnak, amely a fogyasztók hátrányára szolgál. Nincs tehát olyan közösségi jogot érintő jogalkalmazási kérdés, amelyre a Fővárosi Ítéletábra választ szeretne kapni.

Egyebekben az ítéletábra teljes mértékben egyetért az elsőfokú bíróságnak az Irányelv 8a. cikkében

szabályozott tájékoztatási kötelezettség megsértésével kapcsolatos, – a Kúria Gfv.VI.30.380/2014/5. számú ítéletével egyező – álláspontjával. Az ebben a körben kifejtett indokokra – azok megisméltése helyett – csak utal.

Osztja az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése szükségtelen, ezért maga sem fordult az Alkotmánybírósághoz. Elutasító döntését az alábbiakkal indokolja.

A jelen perrel érintett kérdéskörökben született két alkotmánybírósági határozat: a 34/2014. (XI.14.) és a 2/2015. (II.2.) AB határozat minden, a felperes által felvetett kérdésre választ ad, ezért az Alkotmánybírósághoz fordulás oka fogyott.

Ezen túlmenően az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 64.§ f) pontja szerint az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha részéről már ítélt dologra vonatkozik.

A 31.§ (1) bekezdés értelmében, ha a bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az Alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló bírói kezdeményezésnek.

A felperes a kivétel alkalmazása érdekében arra hivatkozott, hogy a 34/2014. (XI.14.) AB határozat 51. bekezdése szerint csak azért nem okoznak alaptörvény-ellenességet a Törvény rendelkezései, mert az Alkotmánybíróság a deviza alapú hitelezéssel okozott társadalmi problémákra tekintettel látta indokoltnak a szabályozást. A felperes azonban a szövegekörnyezetből kiemelve úgy idézi az indokolás szövegét, hogy annak más értelme lett, mint ami az Alkotmánybíróság határozatából kiderül.

Az 51. bekezdés ténylegesen így szól: „... a konkrét ügygel összefüggésben nem hagyhatók figyelmen kívül a deviza alapú kölcsönszerződések százezreinek súlyos és elhúzódó társadalmi, gazdasági következményei sem. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésére tekintettel abból indult ki, hogy a Nemzeti Hitvallás szerint „Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.” A demokratikus jogállam ilyen kötelessége az M) cikk (2) bekezdése alapján az, hogy fellépjen a tisztességtelen versennyel, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben és védje a fogyasztók jogait. Ha a gyengébb felek tömegeinek súlyos válsághelyzete folytán az alapvető jogaik kerülnek veszélybe, ezek védelme az állam (és minden hatalmi ág) – jogállamiságból és jogbiztonságból is eredő – elsőrendű kötelessége (Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés). Az állam ilyen jellegű „beavatkozása” hiányában ugyanis a kiszolgáltatott helyzetben lévő adósok alapjogainak, végső soron emberi méltósághoz való joguknak a sérelme visszafordíthatatlanul bekövetkezne. A bíróságoknak az Alaptörvény 28. cikke alapján a vizsgált Törvény hiányában is így kellett volna értelmezniük a jogszabályokat.”

Fentiekből megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság részéről csak az egyik figyelembe vett körülmény volt a deviza alapú hitelezéssel okozott társadalmi problémák kezelése, de lényeges a fogyasztóvédelmi szempont és az emberi méltóság sérelmének megakadályozása volt. Ezek pedig kétség kívül a jelen ügyben tárgyalt jogviszonyokra is vonatkoznak. Mindezekre figyelemmel nincsenek olyan eltérő körülmények, amelyek indokolnák az ismételt Alkotmánybírósághoz fordulást.

Emellett megjegyzi az ítélőtábla, hogy a 2/2015. (II.2.) AB határozat indokolása egyáltalán nem tartalmaz utalást arra, hogy az adott döntés meghozatalára kifejezetten csak a deviza alapú hitelezéssel okozott társadalmi problémákra figyelemmel került sor.

Alapítanul hivatkozott a felperes arra is, hogy a Törvény félretétele azért sem mellőzhető, mert az elévült követeléseket újra érvényesíthetővé teszi, ezért az uniós jogba ütközik és alaptörvény-ellenes.

A Törvény 11.§ (1) bekezdése értelmében a bíróság jelen eljárásban kizárólag azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4.§ (1) bekezdése szerint

tisztességes-e, és döntését a 11.§ (2) bekezdésében foglalt keretek, valamint a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között (Pp.215.§) kell meghoznia.

Az egyes szerződésekből fakadó követelések bírósági úton való érvényesíthetősége nem tartozik a különleges eljárásként szabályozott per tárgyához. Az elévülésre való hivatkozással a kötelezett az igényérvényesítés lehetőségét megszünteti. A jelen perben indított megállapítási kereset elbírálásával azonban nem az igény állapotába jutott követelések bírósági úton történő érvényesíthetőségéről, hanem a per tárgyává tett általános szerződési feltételek tisztességtelenségéről, illetve tisztességességéről kell dönten. Ebből pedig az következik, hogy az ítélőtábla a Törvény alkalmazását az uniós jog elsőbbsége alapján nem mellőzheti, illetve a Törvény elévülésre vonatkozó szabályai alapján sem fordulhat az Európai Unió Bíróságához, hiszen ítélete meghozatalához nincs szükség – e körben sem – az uniós jog értelmezésére. Mivel pedig jelen ügy elbírálásához nem kell a Törvény elévülésével kapcsolatos szabályait alkalmazni, az Alkotmánybírósághoz fordulás feltételei – ez okból – sem állnak fenn (Abtv. 25. § (1) bek.).

A Fővárosi Ítélőtábla mindezek után a keresetet érdemben vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság a per tárgyává tett szerződéses kikötések érvényességének elbírálása során a döntéshez szükséges tényállást helyesen állapította meg, a jogvita eldöntése szempontjából jelentős jogi érveléseket elbírálta és helyes jogi álláspontot elfoglalva hozta meg döntését.

A pénzügyi intézmény részéről a fogyasztó számára kölcsön nyújtása olyan tartós jogviszonyt hoz létre, amelynek ideje alatt a körülmények változása folytán mindkét félnek különböző kockázatokkal kell számolnia.

A fogyasztó döntése, hogy a pénzügyi szolgáltatók által kínált kölcsönfajták közül melyiket választja, a kockázatok felmérésén alapul. A kiválasztott szerződésnek – sőt már az ajánlatnak is – ezért tartalmaznia kell, hogy a pénzügyi intézmény költségeire ténylegesen hatást gyakorló ok felmerülése esetén egy adott kockázat a pénzügyi intézmény és az adós között hogyan oszlik meg.

Az Irányelv 5. cikkével kapcsolatban az Európai Unió Bírósága már kimondta, hogy a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit megismerhesse. Többek között ezen ismeretek alapján dönti el a fogyasztó, hogy az előzetesen megállapított feltételeknek elkötelezi-e magát (RWE Vertrieb ítélet 44. pontja). A döntés azonban csak akkor lehet kellően körültekintő, ha a feltételekről való tájékoztatás megfelel a Törvény 4. § (1) bekezdés a.) e.) pontjában foglalt követelményeknek.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság követelményének való megfelelés teszi lehetővé, hogy a fogyasztó már a szerződéskötés előtt, illetőleg annak során alaposan megismerhesse a szerződéses kötelezettségei terjedelmét, jövőbeni változásának okait és mértékét, továbbá felmérhesse, milyen módon kerül sor a kötelezettségei megváltozására, és a változás okai és mértéke ellenőrzésére miként lesz lehetősége.

Egyértelműen állást foglal az az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében arról, hogy az adott kikötés tartalmához kapcsolódó mechanizmust, annak konkrét működését és a többi feltételben írt mechanizmussal való viszonyát a szerződésnek átlátható jelleggel kell feltüntetnie, hogy annak alapján módjában álljon a fogyasztónak egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A kikötés tisztességtelensége nem attól függ, hogy a feltétel kidolgozójának mi volt a szándéka, utóbb szerződéses partnereivel milyen gyakorlatot követ, alkalmazza-e ténylegesen a kikötést. Jelentősége annak van, fennáll-e az elvi lehetősége, hogy a feltétel bármikor a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozza. Megjegyzi az ítélőtábla, hogy kizárt a szerződéses kikötés változtatására való jog olyan értelmezése, amely szerint az a pénzügyi intézmény számára a bíróság, illetve a jogalkotó szerződésmódosítási jogát helyettesítő jogosultságot biztosít. Szerződéses jogviszonyban nyilvánvalóan megengedhetetlen, hogy a mellérendeltségben álló felek egyike korlátok nélkül

gyakorolhasson valamely kivételes – a régi Hpt. 210. § (3) bekezdésén nyugvó – egyoldalú hatalmasságot úgy, hogy a másik szerződő fél számára az egyoldalú szerződésmódosítási jog számonkérése, ellenőrzése nem biztosított.

A szerződéskötéskor nem ismert, nem is várható feltétel bekövetkezésének következményét egyik szerződő fél sem vonhatja le egyedül. Ha a felperes a szerződéses kikötés egyoldalú megváltoztatásának lehetőségét úgy kívánta megfogalmazni, hogy abba beletartozzanak szerződéskötéskor nem ismert, nem várható feltételek is, úgy a megfogalmazás nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének.

A felperes fellebbezésében (37-38. pont) részletezte, hogy lehetetlen előre meghatározni, hogy a kamat, költség és díj egyoldalú módosítása során az egyes körülmények bekövetkezése esetén milyen eljárást fog követni, a változást milyen mértékben fogja figyelembe venni.

Külön hivatkozott (39. pont) az előre ismeretlen jogszabályváltozásra és jegybanki intézkedésre, amelynek lényege épp az, hogy azt sem a hitelező, sem a fogyasztó nem látja előre. Nem lehet azzal számolni, hogy milyen módon változtatja meg a pénzügyi szolgáltató működésének feltételeit a jogszabály vagy a jegybanki rendelkezés.

A jogszabályváltozás és a jegybanki rendelkezés önmagában véve – ha közvetlenül megváltoztatja a kamat, díj, költség mértékét – nem a pénzügyi szolgáltató egyoldalú szerződés-módosítása, ezért a pénzügyi intézmény az ennek megfelelő változást érvényesítheti. Jelen perben azonban a felperes olyan szerződéses kikötés érvényességének megállapítását kéri, amelyben a jogszabályváltozás és a jegybanki rendelkezés ténye csak az oklista egyik elemének minősül, ezért ezeknek az egyértelmű megfogalmazása nem teszi a feltételrendszert átláthatóvá.

Különösen igaz ez akkor, ha a legtöbb kikötés nagyon általános: pl: „A pénzügyi szolgáltató a kamat, díj, költség megváltoztatásáról a körülmények és az okozati összefüggés alapos elemzése alapján dönt.” A hasonló kitételekre figyelemmel helyes az elsőfokú bíróság ítéletének az a megállapítása, hogy az ilyen meghatározás semmilyen előreláthatóságot nem biztosít a fogyasztónak.

A felperes szerint az világos a fogyasztó számára, hogy a fogyasztó szerződésből eredő terhei akkor és olyan mértékben változhatnak meg, ha és amilyen mértékben a felperes költségei az ok-listában meghatározott körülmény felmerülése miatt megváltoztak (fellebbezés 35. pontja); és ennyi elegendő a fogyasztó védelme szempontjából.

Utalt arra, hogy ugyanilyen követelményeket támaszt a Hpt. az árazási elvekkel szemben – ebben is rögzíteni kell, hogy a hitelező milyen eljárás mentén, hogyan fogja módosítani a fogyasztói szerződést –, de ezek üzleti titkot képeznek (fellebbezés 44. és 45. pontja).

Álláspontja szerint nem követelhető meg, hogy a szerződés az üzleti titkot képező árazási elvekkel lényegében azonos, esetenként azoknál is részletesebb tartalmú rendelkezéseket rögzítsen. A jogalkotó ugyanis nyilvánvalóan nem írhatja elő, hogy a felperes készítsen üzleti titkot képező, csak a Felügyelet által megismerhető árazási elveket, de ugyanezt a tartalmat a szerződésben is rögzítse. Azokat a feltételeket, amelyeket az árazási elvekben kell rögzíteni, a felperes és a fogyasztók közötti szerződésnek nem kell tartalmaznia.

Ebből az a következtetés adódik, hogy a felperesi pénzügyi intézet képes lenne megfogalmazni átláthatóan az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító általános szerződési feltételeit, de ezt nem teszi meg, mert nem kívánja a fogyasztók tudomására hozni a ténylegesen követett eljárását.

A fogyasztói érdek, a gazdasági következmények előre látása azonban ugyanolyan fontos, mint a pénzügyi szolgáltatónak az az érdeke, hogy a körülmények változására fel tudjon készülni. Mint ahogy a Bíróság a C-92/11. számú ítéletének 53. pontjában kimondta: a szolgáltató ahhoz fűződő jogos érdeke, hogy a körülmények megváltozása esetére felkészüljön, megfelel a fogyasztó ugyanolyan jogos érdekének, hogy egyrészt előre láthassa azt, hogy egy meghatározott változás

vele szemben milyen következményekkel jár a jövőre nézve, másrészt pedig, hogy olyan ismeretekkel rendelkezzen, amelyek lehetővé teszik számára, hogy az új helyzetének leginkább megfelelő módon reagáljon (RWE-ügy).

Az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége jogszabály által biztosított jog, de nem kötelezettség. Ennek szerződésbeli kikötése nem kötelező, a pénzügyi intézet maga döntheti el, hogy él-e vele vagy sem. Ha azonban él, meg kell találnia a módját annak, hogy kikötéseit tisztességesen alakítsa ki, ellenkező esetben a következményeket viselnie kell.

A korábbiakban kifejtettek alapján téves az a felperesi álláspont, hogy az Irányelv, illetve az EU Bíróság gyakorlata csak annyit követel meg, hogy a fogyasztó a szerződéskötéskor tudhassa, hogyan módosulnak a terhei, illetve láthassa a gazdasági következményeket; azt, hogy a banki kockázattal együtt nőnek a terhei.

Téves az arra történő felperesi utalás is, hogy ez az általános megfogalmazás a fogyasztó védelme szempontjából elégséges, mert az a lényeg, hogy a szinallagma védelme legyen biztosított (fellebbezés 47. pontja).

A túl általánosan megfogalmazott szerződési feltételekből az következik, hogy a pénzügyi szolgáltató döntheti el, hogy az eredeti szerződéses egyensúlyt miként fogja biztosítani: ez önkényes, a jogok és kötelezettségek egyensúlyának a fogyasztó hátrányára történő megbomlására ad lehetőséget. A fogyasztó ilyenkor nem tudja a szerződés alapján ellenőrizni a módosítás jogszerűségét.

Annak igazolását, hogy valóban az eredeti egyensúlynak megfelelő helyzetet hozott-e létre a pénzügyi szolgáltató az egyoldalú szerződésmódosítással, a felperes szerint a fogyasztónak kell kérnie. Ez egyértelműen hátrányosabb a fogyasztóra, mintha már a szerződésből előre látná a változtatás okait, illetve azokra figyelemmel annak módját, mechanizmusát, lehetséges mértékét. Minden egyes kamat-, költség- és díjemeléskor igazolást kérni a pénzügyi intézménytől olyan többleteljárás, amely egy átlagfogyasztótól nem várható el.

Különösen igaz ez arra figyelemmel, hogy a Törvény által kodifikált uniós joggyakorlat a fogyasztóvédelem körében abból indul ki, hogy az Irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapul, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest eleve hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében (C-26/13. számú, Kásler-ügy 39. pontja).

Az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen rögzítette azt az elvárást, amit az uniós jog is megfogalmaz, továbbá a Kúria jogegységi határozatában, és ennek megfelelően a jogalkotó a Törvényben elfogadott. Eszerint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve tartalmilag azt a követelményt jelenti, hogy a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettséget, az oklistában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező változásból eredő többletkötelezettségek indokait, az emiatt bekövetkező kamat-, költség- és díjváltoztatás mechanizmusát és annak lehetséges mértékét is.

A kötelezettségváltozás lehetséges mértékének felmérése csak akkor teljesülhet, ha a fogyasztó az előre megjelölt körülmény-változások lehetséges gazdasági következményeivel már a szerződéskötéskor tisztában van. Az átláthatóság pedig akkor teljesül, ha az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés jogszerű alkalmazását a fogyasztó a szerződés alapján ellenőrizni tudja: az elvek érvényesülését ugyanis magának a szerződésnek kell garantálnia.

A felperes fellebbezésében vitatta, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást biztosító szerződési feltételei a szerkezetük miatt nem érthetőek, nem világosak.

Az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen állapította meg, hogy a feltételrendszer egésze nehezen követhető. Valóban nem kell feltétlenül egy dokumentumban lennie a kikötéseknek, több okirat alkalmazása önmagában még nem jelenti a feltétel tisztességtelenségét. Több dokumentum

alkalmazása esetén azonban egyértelműnek és jól követhetőnek kell lennie az alkalmazott feltételek rendszerének.

A felperes arra hivatkozott fellebbezésében, hogy a kikötéseiben csak 5 fő okot rögzít, amelyek esetén élhet az egyoldalú szerződésmódosítás jogával. A szerződés ezt követően csak példálózó jelleggel sorolja fel azokat a körülményeket, amelyek jellemzően kihatnak ezen okokra (fellebbezés 54. 55. pont). A fogyasztó felé azonban ez nem így jelenik meg: az oklistát a felsorolt körülmények inkább részletezik, bonyolítják, egyáltalán nem a könnyebb megértést segítik.

Tény, hogy a lízingszerződésnél 4 okirat van, ami az ügyfél kötelezettségeit meghatározza: az egyedi szerződés, az ennek általában 1. számú mellékletét képező ÁSZF, a különálló ÁÜF, továbbá a kondíciós lista. Az elsőfokú bíróság szerint azért nem egyértelmű és érthető az ezekben megfogalmazott egyoldalú szerződésmódosítást biztosító feltételrendszer, mert a különböző dokumentumokban eltérő oklisták vannak és más a fogalomrendszerük is. Ezzel az ítéletábra teljes mértékben egyetért.

A felperes hivatkozott fellebbezésében arra is (57. pont), hogy az ÁSZF csak kiegészíti az ÁÜF feltételeit, illetve azokat pontosítja, továbbá esetenként hasonló tartalommal bírnak a kikötések. Ténylegesen azonban eltérő oklisták vannak az egyes dokumentumokban, és nem adekvát fogalomrendszer használatára került sor: ez tényszerűen az ÁSZF-ekből és az ÁÜF-ből megállapítható.

Téves az a felperesi állítás, miszerint attól, hogy a különböző dokumentumokban más a szóhasználat, még érthető a kikötés, mert az egyik dokumentum kiegészíti a másikat, illetve az eltérő megfogalmazás esetenként hasonló tartalmat takar.

Egy átlagfogyasztótól ugyanis nem várható el a különböző dokumentumok összevetése, következtetések levonása útján azok értelmezése. Utal az ítéletábra az Irányelv (20) preambulum bekezdésére, amely szerint a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni. A fogyasztótól nem várható el az sem, hogy az egyedi szerződéshez kapcsolható dokumentumok hosszas értelmezése alapján tájékozódjon fizetési kötelezettségeiről, illetve annak lehetséges változásairól. A fogyasztó részére adott szerződésbeli tájékoztatásnak egyértelműnek, világosnak kell lennie.

Ez a megállapítás vonatkozik a felperesi fellebbezés 66. pontjának a) alpontjában rögzített, a 6. számú kereseti kérelemmel érintett kikötésekre.

Az ÁÜF VI.4.c) pont szerint egyoldalú szerződésmódosítási ok a fogyasztói árindex változása. Ehhez képest az ÁSZF V.6.a) az alábbiakat rögzíti: egyoldalú szerződésmódosítási ok a fogyasztói árindex változása, ha az 0-tól eltérő pozitív értéket mutat.

Vagyis az oklista egyik elemének minden feltételét, annak teljességét két különböző dokumentumból lehet megismerni: ha a fogyasztó csak az egyiket olvassa el, fel sem merül benne, hogy a feltételnek további szűkítő feltétele van. Az ÁÜF alapján azt gondolhatja, hogy a fogyasztói árindex negatív változása is kiválthat szerződésmódosítást (ami kedvező lenne a fogyasztóra); csak az ÁSZF-ből derül ki, hogy kizárólag emelni lehet a kamatot, díjat, költséget; csökkenteni nem. Ez a szerkesztési megoldás egyértelműen félrevezető.

Ugyanez a megállapítás vonatkozik a fellebbezés 66. pontjának b) alpontjában hivatkozott, az 5-6., és 8-9. számú kereseti kérelemmel érintett kikötésekre.

A fellebbezésnek ez a pontja egy teljes oldal terjedelmű indokolást szentel annak levezetésére, hogy a fogyasztó miért volt tisztában azzal, hogy a lízingdíj nem minősül díjnak, ezért a lízingdíj módosítására csak az ÁSZF V.5. pontja irányadó. A V.6. pontja pedig csak a kondíciós listában meghatározott díjra vonatkozik, a lízingdíj módosítására nem. A felperes egyértelműnek tartja a szabályozást a tekintetben, hogy a lízingdíj egyoldalú módosításának lehetőségét csak egyetlen pont, az ÁSZF. V.5. pontja tartalmazza; méghozzá azért, mert a lízingdíj főszolgáltatás, míg a kondíciós listában szereplő díj járulékos díj.

A laikus fogyasztótól azonban nem várható el, hogy különbséget tegyen főszoolgáltatás és járulékos szolgáltatás között, és hogy a nyelvtani értelmezéssel szemben világos legyen számára, hogy „a lízingdíj nem díj”.

Az ítélet tábla a fellebbezés 66. pontjának c) alpontjában foglalt érveléssel sem ért egyet.

Arra hivatkozik a felperes, hogy a 8-9., 16-17., 19., 20-23. számú kereseti kérelmekkel érintett kikötésekben nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak, ha a pénzügyi szolgáltató saját választása alapján az egyik típusú referenciakamatról áttér egy másik típusúra.

Az ítélet tábla álláspontja szerint azonban itt is egyoldalú szerződésmódosításról van szó, hiszen a pénzügyi intézmény egyoldalúan megváltoztatja a szerződésben a fogyasztó fizetési feltételeit.

Helyesen rögzítette ezért az elsőfokú bíróság, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás okait több dokumentum tartalmazza, hiszen ilyen változtatásra ad lehetőséget az ÁSZF I.5. pontja (8. és 9. számú kereseti kérelem), az I.16. pontja (16-17., 19., 20. számú kereseti kérelem) valamint az I. 6. pontja (21-23. számú kereseti kérelem), míg az ÁÜF további okokat tüntet fel. Az eltérő dokumentumok fogalomrendszere eltérő, a rendelkezések funkciója azonban azonos, mindegyik a szerződéses fizetési feltételekben idéz elő egyoldalú változtatást.

Alaptalan a felperes fellebbezésének 66. pontjának d) alpontjában kifejtett érvelése is.

Arra hivatkozik a felperes, hogy a 16. és 17. számú kereseti kérelemmel érintett ÁSZF a kamatmódosítás lehetőségét nem biztosítja, csupán a referencia kamatlábak közötti változtatást, ezért az ÁSZF I.16. pontjában meghatározott okoknak nem is kellett összhangban lennie az ÁÜF oklistájával, mert a két oklista eltérő tételek szerződésmódosításához kapcsolódik. Ezzel szemben az ÁSZF I.16. pontja úgy rendelkezik, hogy amennyiben a hitelező által alkalmazott referencia kamatláb nem tükrözi a piaci viszonyokat, úgy a hitelező jogosult másik referencia kamatlábat választani, illetve kamatlábat módosítani (emelni vagy csökkenteni).

A fellebbezési érveléssel szemben az ÁSZF a kamatmódosítás lehetőségét is biztosítja, vagyis összhangban kellene lennie az ÁÜF oklistájának fogalomrendszerével; hiszen mindegyik rendelkezés a szerződés fizetési feltételeiben idézhet elő egyoldalú változást.

A felperesi érveléssel szemben laikus fogyasztó számára egyáltalán nem párosítható össze világosan az ÁSZF I.16. pontja és az ÁÜF VII.4. b., illetve VII.4. e. pontja.

Osztja az ítélet tábla az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy a 13-14, 16. és 19-20. számú kereseti kérelmekkel érintett, két okiratba szerkesztett, ugyanazon kondícióra vonatkozó egyoldalú módosítási jog áttekinthetetlen. Annyiban alapos a felperes fellebbezése 66. pontjának e)

alpontjában kifejtett érvelése, hogy az ÁÜF I.4.pontja valóban rögzíti az értelmezési sorrendet, és ezen belül azt, hogy az ÁSZF által nem szabályozott kérdésekben az ÁÜF irányadó. Önmagában azonban már az is megtévesztő és értelmezési nehézséghez vezet, ha egyes okokat mind az ÁSZF, mind az ÁÜF tartalmaz.

Teljes mértékben egyetért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság azon kifejtett álláspontjával, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének sérelme miatt egyik szerződéses kikötés esetében sem volt eredményes a törvényi vélelem megdöntése. Az elsőfokú bíróság egyebekben helyes indokaira az ítélet tábla – azok ismétlése helyett – itt is csak utal.

A Fővárosi Ítélet tábla – erre irányuló fellebbezés hiányában – nem bírálhatta felül az elsőfokú bíróság ítéletét abban a körben, hogy mely peresített szerződési rendelkezések tartoznak a Törvény hatálya alá. Az alperesi ugyanis egyáltalán nem fellebbezett, a felperes pedig a keresetének való helytadás érdekében élt fellebbezéssel: vagyis a felperesi fellebbezést semmiképpen nem lehet úgy értelmezni, hogy az az elsőfokú elutasító döntés helybenhagyására irányul eltérő indokok alapján. A felperesi fellebbezés indokolásának 69. pontját ezért az ítélet tábla figyelmen kívül hagyta.

Mindezek után csupán megjegyzi, hogy a másodfokú tárgyaláson egyértelművé vált: a felperes azért hozta perbe a fellebbezés 69. pontjában hivatkozott szerződési kikötést, mert a felperesi szolgáltatónál a deviza alapú és a forint alapú lízingszerződésekre ekörben ugyanaz az ÁSZF vonatkozott, így az oklista egyik elemeként szereplő kérdéses kitétel a forint alapú fogyasztói szerződéseknek is a részévé vált függetlenül attól, hogy az – a felperesi előadás szerint – árfolyamváltozással van összefüggésben.

Egyebekben a kereset elutasításának indoka közömbös is a felperes számára, mivel a Törvény 4. § (2) bekezdésből következően a vélelem megdöntése iránti perben hozott, a keresetet bármilyen okból elutasító ítélet azzal a következménnyel jár, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti szerződéses kikötés semmis. Ez logikus következménye annak, hogy a pénzügyi szolgáltató maga határozhatta meg, hogy mely – a Törvény hatálya alá tartozó – szerződéses kikötéseket peresít.

A felperes keresetéhez szakvéleményt mellékelte az objektivitás és ténylegesség elve megvalósulásának bizonyítására, mert álláspontja szerint e két elv fennállásának bizonyítása szakkérdés.

Az ítélet tábla álláspontja szerint közömbös a szakvélemény becsatolása, mert az objektivitás és ténylegesség elvének megvalósulását már nem szükséges vizsgálni. Valamennyi időszak és valamennyi ÁSZF vonatkozásában megállapítható ugyanis, hogy azok nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság követelményének. Mivel a Törvény 11. § (2) és (3) bekezdése alapján konjunktív feltételekről van szó, bármelyik feltétel hiánya a kereset elutasítását eredményezi.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az indokolás kiegészítésével helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-ra figyelemmel alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés alapján az ítélet tábla a felperest kötelezte az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére. Ennek mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 2. § (1) bekezdés alapján a csatolt megbízási szerződésben megjelölt összeg alapulvételével határozta meg. Ezt az összeget az IM. rendelet 2. § (2) bekezdés alapján mérsékelte, mert a kikötött munkadíj a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel nem állt arányban. A költség-átalány megállapítását mellőzte, mert annak az IM. rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontjában és 4. § (1) – (2) bekezdésében szabályozott feltételei hiányoztak.

Budapest, 2015. március 18.

Dr. Szabó Klára s.k.
a tanács elnöke

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k.
előadó bíró

Dr. Pusztai Anita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

